

Mirosław Starzyński

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

**PŁATNOŚCI Z PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
2007-2013 NA TŁE PŁATNOŚCI Z PROGRAMÓW ROZWOJU
OBSZARÓW WIEJSKICH 2004-2006**

*PAYMENTS FROM RURAL DEVELOPMENT PROGRAM
FOR 2007-2013 AGAINST PAYMENTS FROM RURAL DEVELOPMENT
PROGRAMS FOR 2004-2006*

Słowa kluczowe: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), rozwój obszarów wiejskich

Key words: Agency for Restructuring and Modernization of Agriculture (ARMA), rural development

Synopsis. Przedstawiono informację o skali transferów środków finansowych zrealizowanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 w latach 2007-2009, na tle płatności przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich dokonanych w latach 2004-2006.

Wstęp i cel pracy

Z dniem akcesji do Unii Europejskiej polskie obszary wiejskie uzyskały możliwość pozyskiwania wsparcia finansowego z programów rozwoju obszarów wiejskich. W 2004 roku uruchomiono dwa programy realizowane w ramach perspektywy finansowej na okres: 2004-2006, tj.: Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (dalej PROW 2004-2006) i Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” (dalej SPO „Rolnictwo”).

Programy te, wraz z przedakcesyjnym programem SAPARD, stanowiły źródło finansowania zadań związanych z rozwojem obszarów wiejskich w latach objętych badaniem, tj. 2004-2006. W perspektywie finansowej 2007-2013 zamiast dwóch programów operacyjnych uruchomiono jeden, tj. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, z którego finansowane są wydatki na realizację polityki strukturalnej UE na obszarach wiejskich w Polsce [Klepaczki 2007].

Dobór trzyletniego okresu transferów finansowych wynika z faktu zakończonego w 2009 roku trzyletniego okresu realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, finansowanego z nowej perspektywy finansowej.

Celem pracy jest porównanie transferów finansowych pozyskiwanych z PROW 2007-2013 w okresie 2007-2009, z transferami finansowymi pozyskiwanymi w latach 2004-2006.

Metodyka badań

Do obliczeń wykorzystano dane finansowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W obydwu okresach pominięto płatności z tytułu wspierania obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania, które ze względu na charakter tożsame z dopłatami bezpośrednimi zniekształciłyby wyniki analizy. Z identycznych względów pominięto działanie 9 PROW 2004-2006 „Uzupełnienie płatności bezpośrednich”, nie mające odpowiednika w PROW 2007-2013.

Dla zapewnienia maksymalnej przejrzystości, instrumenty wsparcia z obydwu okresów programowania przedstawiono w sposób następujący:

- działania realizowane w obydwu perspektywach finansowych ujęto w tabeli 1,
- działania z okresu 2004-2006 nie realizowane w okresie 2007-2013 ujęto w tabeli 2,
- działania nie realizowane w okresie 2004-2006, a podjęte w okresie 2007-2013 ujęto w tabeli 3,
- zobowiązania podjęte w okresie 2004-2006, finansowane z PROW 2007-2013 ujęto w tabeli 4.

Tabela 1. Platności w latach 2004-2006 i 2007-2009 w ramach działań kontynuowanych

L.p.	Numer działania	Nazwa działania	Wydatki w latach [tys. zł]				Numer działania	Nazwa działania	Wydatki w latach [tys. zł]				2007-2013/ 2004-2006 [%]
			2004	2005	2006	razem			2007	2008	2009	razem	
1.		Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004-2006					Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013						
1.1.	1	Renty strukturalne	0	402 896	799 823	1 202 719	113	Renty strukturalne	0	95 191	184 038	279 229	23,2
1.2.	4	Platności rolnośrodowiskowe	0	35 335	265 764	301 099	214	Platności rolnośrodowiskowe	0	1	169 305	169 306	56,2
1.3.	5	Zalesianie gruntów rolnych	0	41 282	132 425	173 707	221	Zalesianie gruntów rolnych	0	51 879	40 883	92 762	53,4
1.4.	7	Wsparianie grup producentów rolnych	0	1 202	5 675	6 877	142	Wsparianie grup producentów rolnych	0	9 618	38 255	47 873	696,1
1.5.	8	Pomoc techniczna	0	0	3 491	3 491	-	Pomoc techniczna	0	0	1 772	1 772	50,8
		Razem PROW 2004-2006	0	480 715	1 207 178	1 687 893		Razem działania z PROW 2004-2006	0	156 689	434 253	590 942	35,0
2.		SPO "Rolnictwo" 2004-2006						Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013					
2.1.	1	Inwestycje w gosp. rolnych	0	320 179	931 774	1 251 953	121	Modernizacja gosp. rolnych	0	5 661	1 472 855	1 478 516	118,1
2.2.	2	Ułatwianie startu młodym rolnikom	1 600	669 750	37 800	709 150	112	Ułatwianie startu młodym rolnikom	0	126 600	129 000	255 600	36,0
2.3.	3	Szkolenia	0	1 252	27 975	29 227	111	Szkolenia zawodowe	0	0	0	0	0,0
2.4.	4	Wsparcie doradztwa rolniczego	0	64 732	67 404	132 136	114	Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	0	0	0	0	0,0
2.5.	5	Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	0	32 768	375 630	408 398	123	Zwiększanie wartości dodanej	0	0	81 597	81 597	20,0
2.6.	6	Przywracanie potencjału zniszczonej produkcji leśnej	0	0	18 741	18 741	226	Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonej przez katastrofy i wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych	0	0	0	0	0,0
2.7.	7	Scalanie gruntów	0	0	4 585	4 585	125	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	0	0	0	0	0,0
2.8.	10	Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	0	0	1 396	1 396							
2.9.	8	Odnowa wsi i zachowanie dziedzictwa kulturowego	0	0	104 333	104 333	322; 323; 313	Odnowa i rozwój wsi	0	0	1 485	1 485	1,4
2.10.	9	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	0	17 185	114 446	131 631	311	Różnicowanie działalności w kierunku działalności nierolniczej	0	0	94 995	94 995	72,2
2.11.	12	Pilotazowy program Leader+	0	0	19 380	19 380	4,21	Wdrażanie projektów współpracy	0	0	0	0	0
		Razem SPO 2004-2006	1 600	1 105 866	1 703 464	2 810 930	4,1/413	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	0	0	0	0	60,4
		Razem PROW 2004-2006 + SPO "Rolnictwo" 2004-2006	1 600	1 586 581	2 910 642	4 498 823	4,31	Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja	0	0	11 715	11 715	68,4
								Razem działania z SPO 2004-2006	0	132 261	1 791 647	1 923 908	55,9
								Razem PROW 2007-13: działania kontynuowane z PROW 2004-6 i SPO 2004-6	0	288 950	2 225 900	2 514 850	55,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Starzyński 2009ab, Włieteska, Włieteska, Włieteska 2010.

Tabela 2. Płatności w ramach działań nie kontynuowanych w PROW 2007-2013

L.p.	Numer działania	Nazwa działania	Wydatki w latach [tys. zł]			
			2004	2005	2006	razem
1. Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004-2006						
1.6.	2	Wspieranie gospodarstw niskotowarowych	0	45 888	471 718	517 606
1.7.	6	Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE	0	10 825	1 545 923	1 556 748
1.8.	10	Projekty zatwierdzone w ramach Rozp. (KE) Nr 1268/1999 (SAPARD)	0	0	467 713	467 713
Razem PROW 2004-2006			0	56 713	2 485 354	2 542 067
2. SPO "Rolnictwo" 2004-2006						
2.12.	11	Rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	0	4 804	45 194	49 998
2.13.	13	Wsparcie systemu zarządzania i wdrażania programu	0	0	3 843	3 843
2.14.	14	Rozwój instytucjonalny	0	0	2 233	2 233
2.15.	15	Informowanie i promocja programu	0	0	768	768
Razem SPO "Rolnictwo" 2004-2006			0	4 804	52 038	56 842
Razem PROW 2004-6 + SPO 2004-6			0	61 517	2 537 392	2 598 909

Źródło: jak w tab. 1.

Tabela 3. Płatności w ramach działań nowych w PROW 2007-2013

L.p.	Numer działania	Nazwa działania	Wydatki w latach [tys. zł]			
			2007	2008	2009	razem
1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013						
1.1.	223	Zalesianie gruntów innych niż rolne	0	31	3033	3064
1.2.	312	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	0	0	593	593
1.3.	132	Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	0	0	0	0
1.4.	133	Działania informacyjne i promocyjne	0	0	0	0
1.5.	321	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	0	0	0	0
Razem PROW 2007-2013			0	31	3626	3657

Źródło: jak w tab. 1.

Tabela 4. Płatności z PROW 2007-2013 z tytułu zobowiązań podjętych w PROW 2004-2006

L.p.	Numer działania	Nazwa działania	Wydatki w latach [tys. zł]			
			2007	2008	2009	razem
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013						
1. Zobowiązania z okresu programowania 2004-2006						
1.1.	113	Renty strukturalne	130 579	1 045 223	1 094 872	2 270 674
1.2.	141	Wspieranie gospodarstw niskotowarowych	0	645 311	662 074	1 307 385
1.3.	142	Wspieranie grup producentów rolnych	0	14 937	16 328	31 265
1.4.	214	Płatności rolnośrodowiskowe	0	693 967	679 451	1 373 418
1.5.	221	Zalesianie gruntów rolnych	0	49 294	71 740	121 034
Razem PROW 2007-2013			130 579	2 448 732	2 524 465	5 103 776

Źródło: jak w tab. 1.

Mając na względzie, że w 2004 roku prace nad obsługą tych programów w pełni uruchomiono dopiero z dniem akcesji, a także, że akceptacja przez Komisję Europejską PROW 2004-2006 nastąpiła we wrześniu 2004 roku, podczas gdy PROW 2007-2013 zatwierdzono w lipcu 2007 roku, można przyjąć, że warunki realizacji tych programów w latach 2004 i 2007 są porównywalne. Biorąc pod uwagę nabyte doświadczenie w latach poprzednich [Pomajda 2009, Sychalski 2006], wielkością oczekiwaną byłaby większa dynamika transferów finansowych w okresie 2007-2009, jednakże mając na uwadze konieczność uzyskania akredytacji dla działań realizowanych w okresie 2004-2006 w ramach SPO i działań nowych z PROW 2007-2013 oraz długotrwałość tych procesów [Bochnar 2008], czynnik doświadczenia może nie mieć znaczenia dla dynamiki wdrażania PROW 2007-2013.

Dla potrzeb analizy pominięto wydatki z programu SAPARD w latach 2004-2006 w kwocie ogółem 2 983 304 tys. zł, oraz wydatki z programów okresu 2004-2006, dokonane w latach 2007-2009 w kwotach: PROW 2004-2006 – 4 222 079 tys. zł (w tym ONW – 814 744 tys. zł) oraz SPO „Rolnictwo” 2004-2006 – 3 716 165 tys. zł.

Wyniki i podsumowanie

Przedstawione w tabeli 1 dane finansowe, dotyczące działań z okresu 2004-2006 kontynuowanych w formie identycznej lub zbliżonej w PROW 2007-2013 pokazują, że wydatki z nowej perspektywy finansowej stanowią zaledwie ok. 55,9% wydatków zrealizowanych z tych działań w latach 2004-2006. Z 16 działań PROW 2007-2013, tylko w 2 przypadkach, tj. we wspieraniu grup producentów rolnych i modernizacji gospodarstw rolnych – wydatki lat 2007-2009 przewyższają wydatki za okres 2004-2006. W sześciu działaniach wydatki w latach 2007-2009 wynoszą 0 zł. Łącznie wydatki na przedstawione instrumenty wsparcia, w okresie 3 lat 2004-2006 wyniosły 4 498 823 tys. zł, a w ciągu 3 lat realizacji perspektywy 2007-2013 – transfery finansowe wyniosły 2 514 850 tys. zł.

Przedstawione w tabeli 2 dane finansowe dotyczące działań z okresu 2004-2006 niekontynuowanych w PROW 2007-2013 o wartości transferów 2 598 909 tys. zł, należy porównać z przedstawionymi w tabeli 3 danymi finansowymi dotyczącymi działań nowych podjętych w okresie 2007-2013 (o wartości trzyletnich transferów 3657 tys. zł). Spośród 5 działań nowych, podjętych w PROW 2007-2013, w 3 działaniach wydatki w latach 2007-2009 wyniosły 0 zł.

W tabeli 4 przedstawiono wydatki z tytułu finansowania z PROW 2007-2013 zobowiązań podjętych w ramach PROW 2004-2006. Wydatki te w ciągu 3 lat realizacji PROW 2007-2013 wyniosły 5 103 776 tys. zł. Wydatki te wyodrębniono dla większej przejrzystości faktycznego stanu zaawansowania finansowej realizacji programu PROW 2007-2013.

Podsumowując przedstawione dane, w ciągu 3 lat realizacji programów z lat 2004-2006 transfery finansowe dotyczące instrumentów wsparcia rozwoju obszarów wiejskich wyniosły 7 097 732 tys. zł (bez ONW i uzupełnienia dopłat bezpośrednich). Natomiast w ciągu 3 lat realizacji PROW 2007-2013 transfery finansowe, dotyczące instrumentów wsparcia rozwoju obszarów wiejskich wyniosły 2 518 507 tys. zł (bez ONW i zobowiązań z programów okresu 2004-2006), co stanowi ok. 35,5% wydatków przekazanych na rozwój obszarów wiejskich w latach 2004-2006. Powyższe wskazuje na blisko trzykrotnie słabsze tempo finansowego wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2007-2013 w relacji do wsparcia zrealizowanego w okresie 2004-2006.

Wnioski

1. W okresie 2004-2006 zrealizowano blisko 3-krotnie więcej transferów finansowych dotyczących instrumentów wsparcia rozwoju obszarów wiejskich niż w latach 2007-2009.
2. W działaniach kontynuowanych, wydatki w latach 2007-2009 wyniosły 55,9% wydatków zrealizowanych w latach 2004-2006.
3. W okresie 2004-2006 tempo wdrażania instrumentów wsparcia rozwoju obszarów wiejskich pozwoliło na wygenerowanie wydatków we wszystkich planowanych działaniach. W okresie 2007-2009 żadnych płatności nie wygenerowano w 9 działaniach (z ogólnej liczby 22), w tym z 6 działań kontynuowanych z poprzednich programów i 3 działań nowych, podjętych w PROW 2007-2013.

Literatura

- Bochnar D.** 2008: Akredytacja ARiMR w ramach działań PROW 2007-2013. *Biuletyn Informacyjny MRiRW*, nr 11-12, s. 31-33.
- Klepacki B.** 2007: Polityka strukturalna Unii Europejskiej z uwzględnieniem PROW 2007-2013. *Wiś Jutra*, nr 10(111), s. 3-5.
- Pomajda W.** 2005: Rola ARiMR we wdrażaniu Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej. *Wiś Jutra*, nr 10(87), s. 6-8.
- Spychalski G.** 2006: ARiMR jako agencja płatnicza – dwa lata doświadczeń w Unii Europejskiej. *Wiś Jutra*, nr 10(99), s. 7-9.
- Starzyński M.** 2009: Skala transferów finansowych ARiMR dla rolnictwa. *Wiś Jutra*, nr 10/11/12/ (135/136/137), 6-7.
- Starzyński M.** 2009: Transfery finansowe z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w latach 1994-2008. *Rocz. Nauk. SERIA*, t. XI, z. 5, s. 284-297.
- Wieteska E., Wiatrak T.** 2010: Rok 2009 w ARiMR – podsumowanie. *Biuletyn Informacyjny MRiRW*, nr 1-2, s. 25-31.

Summary

The article shows that financial transfers for rural development made from Rural Development Program for the years 2007-2013 in period 2007-2009 are about 2,5 bln PLN, which compared with 7,1 bln PLN made in the period 2004-2006 gives result about 35,5% earlier financial transfers in the 3 year period of implementation of rural development programs.

Adres do korespondencji:

mgr Mirosław Starzyński
Niestacjonarne Studia Doktoranckie
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wydział Nauk Ekonomicznych
ul. Nowoursynowska 166
02-787 Warszawa
e-mail: mirstar@wp.pl